

De pennestrijd, die loskomt naar aanleiding van de jongste gebeurtenissen in onze Maatschappij, heeft, tot nog toe althans, een literatuur opgeleverd, die men niet zonder genoegen volgt. Ik erken, dat mij persoonlijk de ernstige bestrijding der splitsing buitengewoon veel genoegen doet. Dit wordt zelfs niet vergald door de duwen en stooten, die mij zelf of mijn tegenstanders ten deel vallen! Verwijt bijv. de heer SCHNITZLER mij het woord „onbehoorlijk”, in de Utrechtsche vergadering aan een afgevaardigde toegevoegd, dan grijp ik welgemoed de gelegenheid aan om het te verbeteren: het ware juister geweest, te spreken van een groote onkiesheid tegenover den hoofdbestuurder-secretaris. Verwijt hij mij de beschuldiging van onbegrensd wantrouwen en egoïsme aan het adres der specialisten, die de ontstemming op hun geweten hebben, dan ben ik ook alweder dankbaar voor de aanleiding, mijn woorden te verduidelijken. Dit schijnt niet overbodig tegenover een groot deel der specialisten, dat tot de jongere garde behoort. De strijd tegen slechte ziekenfondsen is door de Maatschappij ter hand genomen in een tijd, toen het specialisme nog in zijn kinderschoenen stond. Hoe meer men zich verdiepte in het vraagstuk, des te duidelijker kwam ons de reuzetaak voor oogen, die de Maatschappij wachtte. Veel is er verbeterd sedert dien, naar het allermoeilijkste moet nog worden totstandgebracht: hoe ver zijn wij nog ervan verwijderd, dat aan de ziekenfondspatiënten een in alle opzichten werkelijk deugdelijke behandeling van inwendig-geneeskundigen aard kan worden verzekerd, en hoe weinig lijkt het nog er op, dat den ziekenfonds-huisarts een waarlijk voldoende positie kan worden gewaarborgd! Dat daarbij niet de meeste aandacht is geschonken aan de specialisten, spreekt wel van zelf. Wij wisten van hen, dat zij gaarne om niet het ruime arbeidsveld aanvaardden, dat de fondspraktijk hun aanbood, voor hen in zoo geheel anderen zin van waarde, dan voor den internist. Hoe weinig reden was er, ook voor de specialisten zelf, hun belangen op dezelfde lijn te plaatsen als die der huisartsen; voor dezen beteekent de fondspraktijk dikwijls het grootste deel van hun dagelijksch werk, zelfs van hun levenswerk, voor den specialist slechts een onderdeel, dat hen niet meer dan eenige uren per dag bezighoudt. Voor den internist een bezwaarlijk bestaan, niet bijster geschikt voor bevrediging van wetenschappelijken zin, voor den specialist juist het tegenovergestelde; voor den internist een in geldelijk opzicht matig geruststellende toekomst, voor den specialist alweder juist het omgekeerde. Dit gevoelde eigenlijk ieder en hiervan getuigde ook het optreden van de meeste specialisten bij de regeling van nieuwe ziekenfondstoestanden. Historisch is het best te verklaren, dat de verzorging van de belangen der specialisten tot later moest worden uitgesteld. Laat ons nu desnoods toegeven, dat dit uitstel misschien te lang heeft geduurd en dat daardoor de specialisten misschien reden hadden tot ongerustheid; nooit echter hebben de feiten hun het recht gegeven, de achterevolvende hoofdbesturen, noch de verschillende algemeene vergaderingen, te verdenken van opzettelijke verwaarloozing der belangen van specialisten ten gunste van die der huisartsen. Toch klinkt dit wantrouwen in hoofdbestuur en algemeene vergadering door, tot in den allerlaatsten tijd, in de actie der specialisten! Daarbij hebben zij klaarblijkelijk nooit er aan gedacht, hoezeer hun optreden de hervorming der ziekenfondsen belemmert, omdat het, door het opdrijven der kosten, voor onafzienbaren tijd onmogelijk maakt, de ziekenverpleging der fondspatiënten op behoorlijk peil te brengen en het aantal patiënten, aan ieder huisarts te veroorloven, in die mate te verminderen, dat de geneeskundige behandeling eindelijk tot haar recht kome. Dit gemis aan altruïsme mag ik zonder twijfel als egoïsme aanwijzen.

Evenmin kan mij ontstemmen, wat in de laatste nummers van het *Tijdschrift* aan het tegenwoordige hoofdbestuur wordt verweten. Iedere neiging om de uitvoering van de besluiten der algemeene vergadering te vertragen, is het hoofdbestuur ten eenen male vreemd. Het is zich de kortstondigheid van zijn bestaan volkomen bewust. Niettemin gevoelt het zich gedurende dezen korten tijd aansprakelijk voor zijn ambt en verplicht tot datgene, wat ernstige overtuiging als plicht oplegt. Zonder den

nieuwen gang van zaken te willen belemmeren, mag het toch zijn groote angst niet verbergen voor de gevaren, die de Maatschappij tegemoetgaat. Het is overtuigd, dat de innerlijke kracht der Maatschappij niet is opgewassen tegen de vuurproef, waaraan zij thans zal worden onderworpen. Deze overtuiging heeft echter bevestiging noodig, en het getuigt van wetenschappelijken ernst, dat het hoofdbestuur het eenige middel, dat tot zijn dienst stond, heeft aangegrepen, om zich te vergewissen van den waren geest der Maatschappij: het door velen gewraakte referendum. Het schijnt raadzaam, de verzekering te geven, dat het hoofdbestuur niet voornemens is, aan den uitslag van dit onderzoek, zoo mogelijk, eenige revolutionaire daad vast te knoopen.

Niets anders bedoelt de circulaire, door eenige medestanders, waaronder ook hoofdbestuursleden, aan alle leden der Maatschappij toegezonden. Dat de heer BRONGERSMA dit als „kuiperij” heeft willen omschrijven, teekent meer zijn karakter dan het onze. Wat mij zelf betreft, ik beschouw dezen maatregel als het noodzakelijke uitvloeisel van den geest, waarin ik reeds zoo lang de Maatschappij heb gezien. Twaalf jaren geleden heb ik bij de opening van de 58ste algemeene vergadering mijn bezorgdheid reeds geuit over de innerlijke kracht der Maatschappij. Sedert dien tijd ben ik voortgegaan, naar mijn vermogen een ernstig aandeel te nemen in ons Maatschappij-werk en heb ik de bezorgdheid voelen groeien. De behoefte aan zekerheid omtrent de gegrondheid der vrees heeft eenigen onzer tot het rondzenden van die ontboezeming, of hoe men het wil noemen, bewogen en tot het vragen van bewijzen van instemming. Dit zou zijn geschied, ook al had het rad van avontuur ons niet in het hoofdbestuur geplaatst. Deze zendbrief nu heeft, helaas, onze vrees bevestigd. Een groote vierhonderd leden hebben zich met ons op het standpunt geplaatst, dat de ontbinding onzer Maatschappij, het uitwerpen der vakvereniging, noodzakelijk is geworden. Ik hoop over den uitslag van dit onderzoek later nog iets mede te deelen.

Behoef ik te zeggen, dat het mij honderdmaal aangenamer zou zijn geweest, wanneer geen enkel bewijs van instemming ware gegeven? Ik verklaar in alle oprechtheid, dat alles, wat in den laatsten tijd is geschreven tot verdediging van de eenheid in onze Maatschappij, mij met groote vreugde heeft vervuld, met uitzondering van de rede van den voorzitter der afdeling Amsterdam, den heer BRONGERSMA; uit zijn mond klinken die woorden te... merkwaardig, waar hij nog kort geleden herhaaldelijk en met gevaarlijke kracht heeft aangedrongen op het uittreden der specialisten uit de Maatschappij. Al die andere uitingen echter, die spreken van een krachtig en liefdevol streven naar behoud onzer eenheid, zijn mij uit het hart gegrepen. Vaak genoeg heb ik overeenkomstige gevoelens met geestdrift beleden! Maar, die vreugde is als zoo menige blijde herinnering uit onze jeugd: zij wordt gevolgd door een zware zucht: voorbij! Ik heb het geloof verloren aan de mogelijkheid van die eenheid en mijn ongelooft vindt steun in den feitelijken toestand. Nu voel ik mij als de chirurg, die tot zijn besten vriend het moeilijke woord moet spreken: onderwerp u aan een zeer ernstige en zeer pijnlijke operatie, anders zijt gij naar mijn vaste overtuiging verloren.

Ik meen, dat, om het beeld vast te houden, ook het tegenwoordige hoofdbestuur, al beschouwt het zich slechts als waarnemend geneesheer, bij het zoo ernstig dreigende gevaar, zich niet mocht laten weerhouden, althans een diagnose te maken. Het zal weldra kunnen blijken, of het hierin is geslaagd.

Utrecht, 2 Maart 1919.

B. J. KOUWER.

III.

De dokters onzer zieke Maatschappij zijn het nog niet met elkaar eens en wat erger is, zij verstaan elkaar nog zóó weinig, dat de kansen om tot een gemeenschappelijke overtuiging te komen slechts heel gering schijnen. O. a. uit het ingezonden stuk van collega HERTZBERGER blijkt, dat hij mij zóó weinig begreep heeft, dat ik het nuttig en noodig acht duidelijker te wezen, dan mij in het *Tijdschrift*-nummer van 17 Februari gelukt schijnt te zijn.

In de eerste plaats heb ik niet, zooals HERTZBERGER schijnt te meenen, een ideaal,